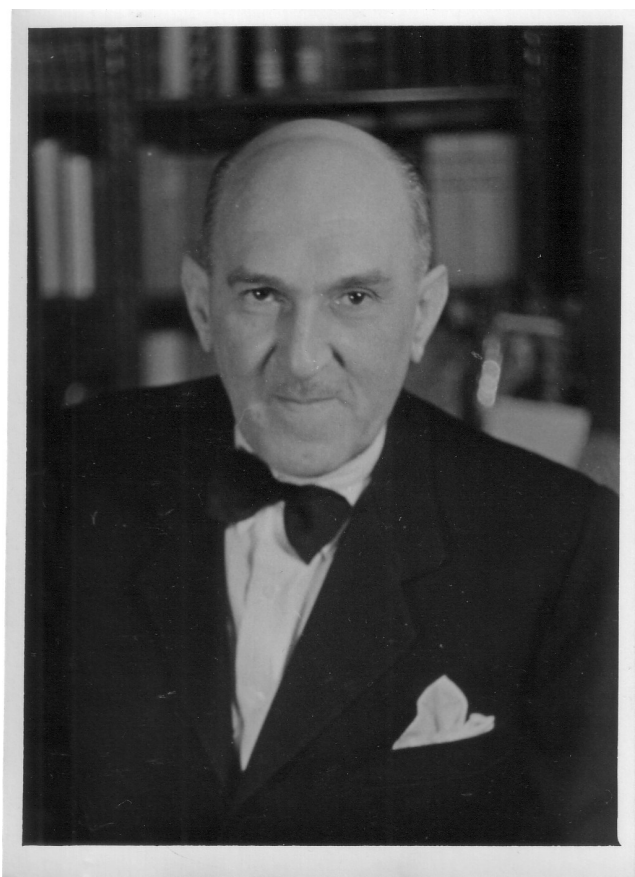

NAGY MAGYAR HIGIÉNIKUSOK V.

Prof. Dr. Melly József
(1893-1962)
SUJBERT LÁSZLÓ

Összefoglalás: Melly József dr. higiénikus, szociálhigiénikus, orvos-demográfus, iskolaorvos, orvosegyetemi tanár. Alfred Grotjahn alapján először végzett társadalom-egészségtani kutatást a budapesti agglomeráció társadalmi környezetében. Tanulmányozta néhány fertőző, illetve nem fertőző betegség változását, a csecsemőhalandóságot. Közleményeiben foglalkozott a főváros közegészségügyi helyzetének elemzésével: település-, környezet-egészségügyi, járványügyi vonatkozásban. Budapesten tiszti- és iskolaorvosi, oktatási tevékenységet folytatott, irodalmi aktivitást fejtett ki. Hazai és nemzetközi társaságok, bizottságok, szakfolyóiratok szerkesztőbizottságának tagja, illetve vezetőségi tagja volt.

Kulcsszavak: nagyvárosi agglomeráció, társadalom-egészségtan, fertőző, nem fertőző betegségek, közegészségügyi viszonyok, asszanáció, csecsemőhalandóság, demográfia, iskolaorvostan, orvostörténet, Grotjahn

Egészségtudomány:53/2 61-66 (2009)
Közlésre érkezett: 2009. február 23-án
Elfogadva: 2009 március 9-én

Prof. SUJBERT LÁSZLÓ
tel: 1-370-90-82

Melly József 1893. november 19-én született Budapesten. A Református Főgimnáziumban végezte középiskoláit. itt érettségizett 1911-ben. Ez évben megkezdte orvosi tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán. Ezt megszakította a kötelező katonai szolgálat és a harctéren elszenvedett súlyos sérülés; egyik lábát amputálni kellett. Tanulmányait hadirokkantként fejezte be, 1917 június 7-én avatták orvosdoktorrá.

Orvosi munkát az egyetemi Kórtani Intézetben, majd a II. sz. Belgyógyászati Klinikán végzett, 1921-től Budapesten kerületi orvos. 1923 és 1944 között tisztiorvosi szolgálatot látott el Budapest VI., VII., VIII. kerületében.

1926. június 26-án a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán egyetemi magántanárrá habilitáltak.

1946. január 1. és szeptember 30. között a Kultuszminisztérium Egyetemi és Múzeumi Osztályát vezette. Jelentős feladat volt akkor a háború okozta károk helyreállítása, a veszteségek pótlása. Ezt a munkát irányította minisztériumi osztályvezetőként. Megépíttette új telepítési helyén, a Mária u. 40.-ben a Közegészségtani Intézetet.

1946. szeptember 1-jétől kinevezett intézeti igazgató, egyetemi tanár a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Kar Közegészségtani Intézetében. 1947–48 az Orvosi Kar dékáni tisztséget viselte. 1948-ban az egyetemi Közegészségtani Intézet igazgatói, egyetemi tanári állását megszüntették. 1948–1956. között iskolaorvos volt Budapest VIII. kerületében. 1956. október 1-jétől teljes értékű rehabilitációval kinevezett egyetemi tanár, intézeti igazgató a Budapesti Orvostudományi Egyetem Közegészségtani Intézetében. 1962. június 21-én munkaképessége teljében, hirtelen elhunyt.

Melly József professzor kiemelkedő szakértői, szakismereti gyakorlati és elméleti tudását hazai és nemzetközi testületekben, szervezetekben is hasznosnak tekintették. Több elismert szakmai grémium pl. az Országos Közegészségügyi Tanács, az Országos Statisztikai Tanács, az Országos Népelemzési Bizottság, a MTA Egészségtudományi Bizottság, a MTA Elnökségi Demográfiai Bizottság tagja volt. Dolgozott továbbá a Dunakanyar Intéző Bizottság tudományos és egészségügyi részlegében, a MHT vezetőségi tagjaként, valamint a budapesti és a pest megyei Szakcsoport elnökeként. A Union Internationale pour l' Étude Scientifique de la Population nemzetközi szervezet is tagjai közé fogadta.

Több szakmai folyóirat, így az Egészségtudomány, a Népegészségügy, a Demográfia szakfolyóiratok szerkesztőbizottságának volt a tagja.

Melly professzor kitűnő szervezőképessége több tanfolyam, kiállítás rendezésében is megmutatkozott. Iskolaorvosi tanfolyamot rendezett a BOTE Közegészségtani Intézetében. Az orvoskari dékán azzal a megbízással is megtisztelte, hogy külföldön szerzett orvosi okleveleket szakvéleménye alapján nosztrifikáljanak. A Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Kara alapításának 190. évfordulójára, a BOTE központi épületében (Üllői út 26) rendezett kiállítás anyagának összeállítását, rendezését is ő koordinálta.

Melly professzor szakszerű oktató-nevelő munkát végzett, amely az alapvető egészségügyi népneveléstől, felvilágosítástól a magas szintű szakorvosi szintig terjedt.

Gerlóczy Zsigmond dr. közreműködésével szerkesztette az „Egészség” című lapot. Ez az ismeretterjesztő folyóirat egészségügyi ismeretek terjesztését, a közegészség ügyének előmozdítását célozta. Az újság Fodor József egészségnevelő munkájának folytatása volt. A szerkesztésen túl Melly professzor rövid közlemények megírásában is részt vállalt.

Melly József és Párdányi Emil írta leánygimnáziumok számára az „Egészségtan” tankönyvet, amely a környezet-egészségtan, a testkultúra, a betegségek okait, az egészségvédelem kérdéseit ismerteti. Ez a könyv már a 20. sz. közepén újszerűen tárgyalta a környezet és az egészség kapcsolatát.

EGÉSZSÉG

MEGINDITOTTA
FODOR JÓZSEF
≡ 1887. ÉVBEN ≡

◉ FOLYÓIRAT ◉

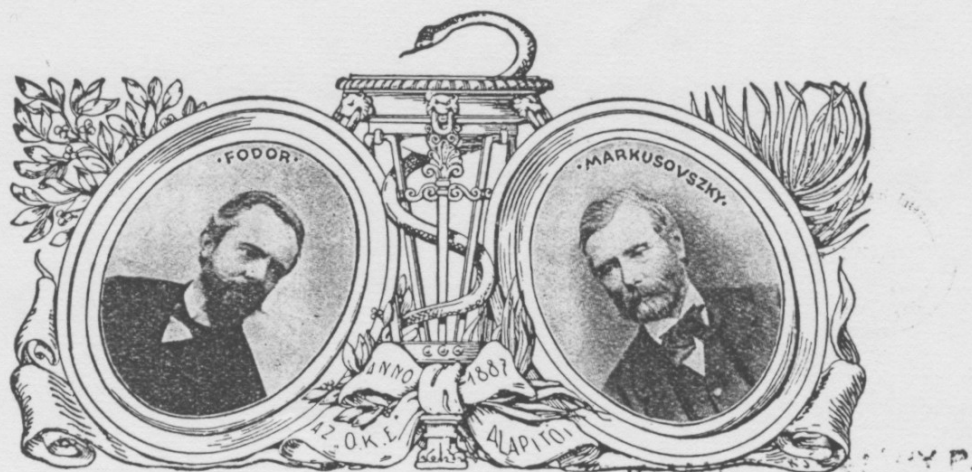
KIADJA AZ ORSZ.
KÖZEGESZSÉGI
≡ EGYESÜLET ≡

EGÉSZSÉGTANI-ISMERETEK
TERJESZTÉSÉRE ÉS A KÖZ
EGÉSZSÉGÜGYÉRDEKEINEK
ELŐMOZDÍTÁSÁRA

GERLÓCZY ZSIGMOND dr.

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL SZERKESZTI:

MELLY JÓZSEF dr.

1127

K. M. ...
KÖZ...
INTEZET KÖNYVTÁRA

NEGYVENNEGYEDIK KÖNYV. 1930.

BUDAPEST, A FRANKLIN-TÁRSULAT SAJTÓJA.

Melly már egyetemi magántanárként rendszeresen megbízást kapott tisztiorvosi tanfolyamok, iskolaorvosi kurzusok előadásainak tartására. Szívesen vállalt előadást a Közgazdasági Egyetemen, a közigazgatási továbbképző tanfolyamokon is. Éveken át a védőnőképzésben is részt vett (Stefánia Szövetség, Országos Szociálpolitikai Intézet).

Kinevezett egyetemi tanárként kiváló előadásokat tartott orvosegyetemi hallgatóknak. Előadásait, amelyek érdekfeszítőek, tartalmasak, megragadóak voltak a hallgatóság nagy figyelemmel fogadta. Egyes, a közegészségtan iránt érdeklődő hallgatóknak - szombatonként - az iskolaorvoslás, a társadalom-orvostan válogatott kérdéseiről speciális kollégiumot tartott.

Melly professzor szakmai munkássága az egészségtudomány csaknem valamennyi területére kiterjedt. A társadalom-egészségtan területén végzett kutatásai az elsők voltak hazánkban.

A budapesti nagyvárosi agglomerációban a népesség morbiditási és mortalitási viszonyai és a nagyvárosi népesség társadalmi helyzete közötti kapcsolatot kutatta.. Elemezte a közegészségügyi viszonyokat Alfred Grotjahn társadalom-egészségtani diszciplinájának alapján.

Melly professzor a nagyvárosi, budapesti agglomerációban az alábbiakat tanulmányozta:

- néhány járványosan előforduló fertőző betegség – pl. scarlatina, pertussis, morbilli morbiditási és mortalitási adatainak a változását,
- ty. abdominalis. Budapesti endémiás előfordulását,
- a rákhalandóságot,
- a cukorbeteg halandóságot,
- a tuberkulózis halandóság és a nemi betegségek viselkedését,
- a balesetek előfordulását, megoszlását, következményeit,
- az öngyilkosságok társadalom-egészségtani jelentőségét,
- a budapesti csecsemőhalandóságot.

Mindezeket a közegészségügyi, társadalom-egészségügyi viszonyok minősítésében használta fel. Vizsgálati eredményeit nemzetközi vizsgálati eredményekkel hasonlította össze. Javaslatokat, ajánlásokat tett a megelőzésre, a gondozásra, a terápiára vonatkozóan az egészségtudomány és a társadalom-orvostan szemlélete alapján.

Melly professzor tudományos tevékenységét hazai és nemzetközi szakmai testületekben is elismerték. Az általa végzett kutatások, mint népesség morbiditási és mortalitási adatainak elemzése, becslése, a magyar népesség reprodukciójának a magyar társadalom korösszetételének, népegészségügyének, és a népesség életminőségének a vizsgálata nemcsak az ő korában, hanem napjainkban és a jövőben is tudományos munkásságot igényel.

Melly professzor munkássága nemcsak társadalom-egészségtani szempontból példamutató, hanem a nagyvárosi agglomeráció környezet-, település-egészségtani vonatkozásai miatt is lényeges. Tanulmányaiban a nagyvárosi környezet levegőminőségi, asszanációs, közlekedési, telepítési, fejlesztési lehetőségekre is felhívta a figyelmet.

Elismeréssel kell emlékeznünk Melly professzor iskola-egészségtani oktató, irodalmi és gyakorlati tevékenységére. Tisztelettel méltatjuk orvostörténeti munkásságát, amelyet Fodor Józsefről és Markusovszky Lajosról írt könyve és tanulmányai jeleznek.

Melly professzor szakirodalmi munkássága az egészségtudomány csaknem egészére kiterjedt. Tanulmányai között találunk rövid, ismeretterjesztő, felvilágosító cikket,

rádióelőadásainak írásban megjelent szövegét, középiskolai tankönyvet, szakmai vitakérdést, szakfolyóiratban megjelent írást.

Színvonalas szakfolyóiratokban megjelent közleményei, tanulmányai, egyedül vagy szerzőtársaival megjelent szakkönyvei fémjelzik publikációs aktivitását. Szakirodalmi tevékenységét a szakmája, hivatása iránti elkötelezettség, ügyszeretet, szorgalom, vitakészség, megalapozott szakismeret jellemezte.

A Melly professzor vezette Közegészségtani Intézet egyik beosztott munkatársaként dolgoztam. Őt esztendő során megtapasztaltam, hogy kiváló emberismerettel, kapcsolatteremtő készséggel, példaadó szorgalommal és széleskörű szakmai ismeretekkel rendelkezett. Munkatársait kellő tisztelettel becsülte. Segítőkészen adott célszerű tanácsot, előremutató megoldást. Beosztott munkatársainak fejlődését sokoldalúan segítette.

Melly József professzor munkásságának bibliográfiájáról Regöly-Mérei Gyula dr. sen. (Egészségtudomány 1972.16 110-112.) és az Orvostörténeti Könyvtár gyűjteménye alapján kaphatunk részletes információt.

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm dr. Melly András főorvos (Fővárosi Önkormányzat Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központ), dr. Kapronczay Katalin könyvtáros (Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár), Guth Éva intézeti könyvtáros (SE Közegészségtani Intézet), Molnár László levéltáros (SE Levéltár) készséges segítségét.

PROF. LÁSZLÓ SUJBERT

Tel: 36-1-370-9082

Prof. József Melly MD

Abstract: József Melly MD. (Budapest, 1893 – Budapest, 1962) hygienist, social-hygienist, demographic doctor, school doctor, professor at the medical university of Budapest. For the first time, by the disciple of Alfred Grotjahn, he made research for the population of the suburbia of Budapest. He has studied the change of some infectious and non-infectious diseases of the population of Budapest, he has investigated the infant mortality. In his articles he has analyzed the situation of the public health of the capital, e.g., in the relation of environmental health, hygiene of settlements, and epidemiology. He has worked in Budapest as medical officer of health, school doctor, and performed educational activity, published books and papers. He has been member of national and international societies, committees, and editorial boards of scientific journals.

Keywords: suburb of the capital, social hygiene, infectious, non-infectious diseases, sanitary conditions, assanation, infant mortality, medical problems of demography, school medicine, history of medicine, Alfred Grotjahn
